

KUŞ ÇAYIRI

Uwe Timm

Çeviri: AYÇA SABUNCUOĞLU

♥ can
roman

UWE TIMM
KUŞ ÇAYIRI

Vogelweide, Uwe Timm

© 2013 Verlag Kiepenheuer & Witsch GmbH & Co. KG, Köln / Almanya

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Şubat 2016, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Şebnem Sunar

Düzeltili: Aylin Samancı

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devkaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-3164-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750731648

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

UWE TIMM
KUŞ ÇAYIRI

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Ayça Sabuncuoğlu

♥can

Uwe Timm'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Kırmızı, 2008

Sıcak Yaz, 2008

Morenga, 2010

Kardeşimin Gölgesinde, 2011

Yarıgölge, 2012

UWE TIMM, 1940'ta Hamburg'da doğdu. Münih ve Paris'te felsefe ve Alman dili ve edebiyatı öğrenimi gördü. 1967-1968 arası Alman Sosyalist Öğrenci Birliği'nde yer aldı. 1971'de "Wortgruppe München"ı kurdu ve edebiyat dergisi *Literarische Hefte*'nin editörlerine katıldı. 68 kuşağının önemli temsilcilerinden olan Uwe Timm'in, kendisinin de yer aldığı Alman öğrenci hareketini anlattığı ilk romanı *Sıcak Yaz*, 68 olaylarının en önemli tanıklığı olarak değerlendirildi. Timm, çağdaş Alman edebiyatında sömürgecilik sonrası akımın da temsilcisi oldu. 1978'de yayımladığı ve Namibya'da Alman sömürge savaşlarını anlattığı *Morenga* büyük ilgiyle karşılandı. 1981'de Warwick Üniversitesi'nde, 1991-1992'de Paderborn Üniversitesi'nde ders verdi. Ödüllü çocuk kitapları olan Timm, Darmstadt Alman Dili ve Edebiyatı Akademisi, Almanya PEN Yazarlar Birliği, Bavyera Güzel Sanatlar Akademisi ve Berlin Sanatlar Akademisi üyesidir. 2001 Bavyera Güzel Sanatlar Akademisi Büyük Edebiyat Ödülü, 2001 Tukan Ödülü, 2003 Schubart Edebiyat Ödülü ile 2006 Premio Napoli ve Premio Mondello ödülleri sahibidir.

AYÇA SABUNCUOĞLU, 1972'de İstanbul'da doğdu. Avusturya Lisesi'ni ve Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Almanca ve İngilizceden çeviriler yapıyor. Kitaplarını çevirdiği yazarlar arasında Raymond Carver, Stefan Zweig, Heinrich Böll, Franz Kafka, Joseph Conrad, Uwe Timm, Martin Walser ve Daniel Kehlmann var.

Ada yavaş yavaş doğuya kayıyor. Kış fırtınalarının ve bunların yol açtığı sellerin şiddetine bağlı olarak yılda üç-dört metre. Şimdi onun durduğu yerde kırk yıl önce su vardı sadece, bir de gelgit arazisi.

Rüzgâr son saatlerde şiddetlenmişti. Batıda ufkun üzerinde siyaha çalan mavi bir bulut kümesi vardı. Boralar kumullardan söktüğü kumları havaya savuruyordu. Sönen dalgaların köpüğü geniş, gri-beyaz şeritler halinde sahile sürükleniyordu. Martılar dalgaların üzerine doğru süzülüyor, aniden bir tanesi suya atılıyor, gagasında gümüşi bir şey şöyle bir parlıyordu.

Sabah sahil boyunca yürümüştü, yüz metre, her üç günde bir bu mesafeyi arşınlayıp sahile vuran eşya arardı. Bugünküler: bir sprey kutusu, içinde haplar olan küçük bir cam tüp, Adidas marka mavi bir lastik ayakkabı, bir kutu mavi yat cilası –içinde kalanı ölçtü, 0,5 litre–, bir kutu çikolatalı mus, mavi bir çöp torbası. Çöpleri plastik bir torbaya topladı, kulübeye taşıdı, ayda bir kez sular alçaldığında at arabasıyla torbayı anakaraya götürürdü.

Dalgaların sahile attığı nesnelere kulübede tutanağa

kaydetti, ocağa su koydu, ekmek kesti, masaya tereyağı ve marmelat koydu, çay yaptı. Çay demlenirken, dürbünle komşu ada Nigehörn'deki kuş sürüsünü gözlemledi; kıyı kuşları, deniz saksakağanları, aşağı yukarı iki-üç bin tane olduklarını tahmin etti ve sayıyı bir kenara yazdı.

Telefon çaldığı sırada, az önce kendine çay koymuştu. Kadının sesini hemen alamadı. Elektrik darbeleriyle kesintiye uğrayan cızırtılar arasında, onun Hamburg'da olduğunu ve yeniden görüşme zamanının geldiğini söylediğini duydu, sonra da kadın biraz resmî bir sesle, buluşmak isteyip istemediğini, zamanı olup olmadığını sordu.

Zamanım var, dedi, isterim de. Ama buraya gelmek biraz zahmetli olacaktır.

Selma ona, erkeğin aylardır bir adada yaşadığını anlatmıştı. Robinson gibi, ama cep telefonuyla. Kadın bunu heyecan verici, ama biraz da tuhaf buldu, merakla bekliyorum, dedi.

Erkek, sular alçaldığında at arabasıyla ziyaretçileri anakaradan getiren çiftçinin telefon numarasını verdi. Gelgit saatleri hakkında bilgi almalıyım. Ve ziyaretinin onaylanması gerek.

Kulağa hapishane gibi geliyor.

Evet. Doğal koruma, dedi, ada doğal koruma alanı. Bu kadar bürokrasi yalnızlığı garantiliyor.

Kadın güldü, güzel, dedi, ben şimdi Hamburg'da bir arkadaştayım. İzni alırsan, iki gün içinde yanındayım.

Onun sesini en son altı yıl önce duymuştu: Lütfen. Artık beni arama. Artık istemiyorum ve yapamıyorum. Anlıyor musun? *Kararım kesin*. Telesekretere bıraktığı mesaj buydu.

Kararım kesin, diye biten bu cümleleri dinlemişti. Ve onu kararından caydırma umudu olmadığını anlamıştı. Mesele konuşma tarzıydı, ama her şeyden önce,

telesekretere konuşmuş olmasıydı. Mesajını birkaç kez dinlemiş, sonra da silmişti.

Resmî daireyi aradı, bir arkadaşının, üstüne basa basa söylediği gibi çok yakın bir arkadaşının, iki günlüğüne ziyaretine geleceğini söyledi. Kabul edilmiştir, dedi daire başkanı ve her şeyin yolunda olup olmadığını sordu.

Adaya ziyaretçilerin gelmesine sadece yaz aylarında izin verilir, grup olarak, ara sıra, sadece bir saatliğine, önceden isimlerini yazdırdılarsa. Sonbaharda ise, haftada bir kez posta ve erzak getiren çiftçi Jessen dışında kimse gelmezdi.

Özenle kurulmuş sofraya oturdu, çatal, bıçak ve peçete tabağın yanındaydı. Yalnızlıkta insana destek veren küçük ritüellerdi bunlar. Yıllar önce Athos Dağı'ndaki Dionysiou Manastırı'nda, keşişlerden meyve sebze alan bir münzeviye rastlamıştı. Dindar adama günlük akışını sormuştu, adam anlatmaya dünden hazırdu, Alman kökenli bir keşiş adayı da onun anlattıklarını çevirmişti: günün ilk ışıklarıyla kalkmak, uzaktaki manastırda saat başı çalan gongun sesini duyunca dua etmek, çalı süpürgesiyle mağarayı süpürmek, peynir-ekmek-zeytin yemek, su içmek ve yeniden dua etmek. Bir memurun zaman planlamasıydı, böyle görülebilirdi: bu dünyada kutsal olanı yöneten bir adam.

O da kuş bekçisi olarak yükümlülüklerinin belirlediği günlük akışına sıkı sıkıya uyuyor –mekânı derli toplu tutmak, yatağı yapmak, ortalığı süpürmek, yemek ve yıkanma saatleri– ve en ufak bir şeyden ödün vermiyordu.

Şimdi, ekmeğin bulunduğu tabağın ve bu arada soğumuş olan çayın karşısında oturmuş, gelen telefonu, kadının sesini ve geleceğini haber vermesini düşünürken, şaşkınlık ve ilk sevinç yerini bir duraksamaya bırakmıştı. Bir an, zahmetli yolculuğun onu gelmekten alıko-

yacağına kendini inandırmaya çalıştı, ama sonra, gelmeyi bir kez kafasına koyduysa, üç aktarma yapmanın onun kararlılığı karşısında gelmeme nedeni olamayacağını kabul etmek zorunda kaldı.

Onu hâlâ tanıdığını sanıyordu. Şu cümle: Görüşmemizin zamanı geldi.

Bir an, gelmemesini söylemek için onu arasa mı, diye düşündü. Ama cep telefonuna bakınca, numarasının engellenmiş olduğunu gördü. Yalan olmayan bir bahane bulabilirdi. Önümüzdeki günlerde kötü hava, hatta fırtına beklendiğini söyleyebilirdi.

Gerçekten de rüzgâr akşama doğru artmıştı.

Şüpheleri vardı. Bir oturma odası ve üç küçük odadan oluşan kulübeyi kadınla bir gece paylaşmak zorunda olma düşüncesi onu huzursuz ediyordu. Tüm o şaşırtıcı hareketler, kokular, konuşmalar ve mecburi konuşmalarla dolu alışılmadık, bedensel bir yakınlık.

Son yıllarda yalnız yaşamış, son ayları da bu kulübede geçirmişti. Başkalarıyla paylaşmak istemediği karakteristik özellikleri de gelişmemiş değildi hani. Açık havada işlemek için gece en az bir kez kalkmak, hava bulutsuzsa bakışları yukarıda, çok yakın görünen yıldızlı gökyüzünde.

Mürver suyundan içti, çiftçinin karısı bunu kocasıyla ona gönderirken şu açıklamayı yapmıştı: Hava yağışlı ve soğuksa, nezle de kapıdaysa, ancak mürver olur deva.

Bir türlü yeniden uykuya dalamazsa, karanlıkta sık sık yüksek sesle konuşurdu, sadece kendi kendisiyle değil, ruhlarla da, kendi deyimiyle dostları ve düşmanları, ölü ya da diri. Ne tuhaftır ki burada ona şehirdekinden çok

daha sık uğruyorlardı, yıllardır görmedikleri ve pek fazla düşünmedikleri bile. Burada ona geliyorlardı, belki de bunun nedeni hemen hemen her zaman esen rüzgârı, uzaktan gelen dalga şırlıtısıydı, kuşların çığlıkları –evet, çığlık atıyorlardı– ve insan seslerinin eksikliğiydi. Ruhlar ete kemiğe bürünüp çoğunlukla geceleri yanına sokuluyordu, ama ara sıra gündüzleri de öyle yaklaşıyorlardı ki, onları belirgin bir biçimde görüyordu. Şöyle bir anmakla kalmıyor, onlarla hayalinde konuşuyordu.

Tıpkı, bir arkadaşlarını kaybeden kutup kâşiflerinin, onu birden, donmuş ve kara gömülmüş de olsa, yeniden çadırda otururken görmeleri gibi bir deneyim olsa gerek.

İngiliz arkadaşıyla sık sık konuşuyordu, sadece düşüncelerinde değil, yüksek sesle de; ona gözlemlerinden, dört gün önce fırtınanın sürükleyip adaya getirdiği şahinden ya da uçarken yavru kuşlara ekmek kırintıları atan kır baykuşlarından söz ediyordu. Özellikle de, ilkbaharda adada yuva yapan bir çift taşçevirenden.

Bu anlamlı isimler hayvanları ne kadar da iyi tanımlıyor, diye düşünmüştü, yıllar önce bir arkadaşıyla birlikte kuşları incelerken. Hobisi *bird-watching*¹ olan İngiliz etnolog arkadaşıyla iki kez Kuzey Denizi kıyısında, Amrum'da tatil yapmıştı. Arkadaşı kuşların uçuşu konusunda ona öğretmenlik etmişti. “Sahil sohbetleri” derlerdi buna, onları Amrum kıyısına iten mart rüzgârıyla mücadele ederek birbirleriyle konuşurlardı, bazen boralar sözlerini ağızlarından koparıp alırdı; Shakespeare, eskiden Asya ve Afrika'nın bazı bölgelerinde para olarak kullanılan deniz kabukluları, tapınak fahişeliği, kalın bağırsaklar, serbest girişimciler, kauri deniz kabuklusu ta-

1. (İng.) Kuşları gözlemlemek. (Ç.N.)

kası ve Afrika'da damasko taşınan kervan yolları hakkındaki sözlerini.

Şimdi ona ne kadar da uzak görünüyordu, büyük güçlerin dünyaya yaklaşımı karşısında duyulan heyecan; özellikle arkadaşı harika bir azim ve enerjile, üniversitede ve idarede işinin düştüğü neoliberallere karşı çoğunlukla anal bölge kaynaklı, şaşılacak kadar çok sayıda aşağılama kelimesi kullanarak öfkesini kusuyordu.

İngiliz arkadaşı bir kez daha onu kulübede ziyaret ettikten sonra kayıplara karıştığında, her seferinde bu kaybın hüznü kalırdı: Bir daha arayamamak, gece –arkadaşı uykusuzluktan mustarıpti, bundan da şikâyet etmezdi– bir şey hakkında konuşmak için, önemsiz bir şey, sonra konuşma sırasında daima önemli hale gelen bir şey. Eschenbach, Yunus ile balina üzerine bitmek bilmez çalışmasından söz ederdi, arkadaşı okuması için kenarda köşede kalmış birçok kaynak tavsiye etmişti. Arkadaşı, hafızasıyla hayranlık uyandıran bir okurdu, yazar değildi ve arayışta olan biriydi.

Hâlâ anketleri değerlendiriyorum, diyen kendi sesini duydu. Ses bandına okunmuş tüm o dilekler, özlemler, hayal kırıklıkları: tanışma. Arama. Bulma. Kaybetme.

O zamanlar bu işe başladığında, çılgın bir proje, demişti arkadaşı. Şimdi de yine tekrarlıyordu.

Ama parası iyiydi.

İşin tuhaf tarafı, arkadaşı top sakallıydı. Hastalığı sırasında mı bırakmıştı? Eschenbach son aylarında onu görmemişti, arkadaşı ölüm döşeğinde yatarken Güney Fransa'ya gitmemişti.

Burası duyguların üst üste yığıldığı bir yer. Çalışman son bulmayacak, dedi arkadaşı usulca.

Evet, ama bu bir arınma zamanı.

Hayatta sahip olduğu her Őeyi kaybeden Eschenbach, doğal koruma altında bulunan bir adada kuş bekçiliği yapmaktadır. Dün-yadan elini eteğini çekmiş, insanlardan uzakta yaşayıp giderken, günün birinde adaya gelen bir telefonla sarsılır. Eschenbach Şimdi bir yandan da hatıralarla boğuşmak zorundadır.

Yapıtlarında insanı toplumsal tarihle bir arada kurgulayan Uwe Timm, *Kuş Çayırı*'nda bu kez salt insana, duygulara odaklanıyor. *Kuş Çayırı* arzuya, tutkuya ve ayrılığa dair bir roman.

“Bir başkası hakkında, derinlere bir yere kazınmış bir fikrimiz vardır. Birden karşıımıza birisi çıkar ve bu birisinin bizim kade-rimiz olduğunu anlarız.”

22 TL
KDV DAHİL

ISBN 978-975-07-3164-8

9 789750 731648